

Vacciner: sandhed, løgne og kontroverser; en misvisende boganmeldelse af læge Ida Donkin

3. marts 2020

Af professor Peter C. Gøtzsche, Institute for Scientific Freedom

Læge Ida Donkins anmeldelse af min bog, "Vacciner: sandhed, løgne og kontroverser" er nedladende og meget misvisende. Hun mener, jeg er en mand med en sag. Den første sætning i bogen er: "Denne bog kan hjælpe dig med at navigere i det forvirrende og ofte modstridende hav af oplysninger om vacciner". Hvis det er en "sag", er det vel en god sag?

Donkin kalder det "konspirationsteorier", at jeg påviser i bogen, ligesom i mine andre bøger, at der er mange interessekonflikter, der påvirker de lægelige anbefalinger". Det er ikke teorier, men kendsgerninger.

Donkin skriver, at jeg ikke anerkender de officielle tal for årlige influenzarelaterede dødsfald. Naturligvis ikke. Jeg forklarer nøje i bogen, hvorfor sådanne tal er yderst upålidelige, og at influenzavaccinen ikke har nogen dokumenteret effekt på dødeligheden.

Donkin kritiserer, at bogen indeholder meget om amerikanske forhold. Jeg skriver mine bøger på engelsk, og USA er central, fordi vaccinedebatten på begge sider er røget helt af sporet derovre, hvilket vi kan lære noget af. Donkin mener, at min bog er irrelevant for amerikanske læsere. Næppe. Kun fire dage efter den udkom som e-bog på People's Press bad et af de mest succesrige forlag i USA, med 49 bøger på New York Times bestsellerliste, om tilladelse til at udgive bogen som trykt bog, hvilket jeg gav dem.

Donkin mener, at der redaktionelt er plads til en klar opstramning. Interessant, når et stort amerikansk forlag antager min bog uden at ville ændre noget i den.

Jeg beskrives som en højtestimeret læge, der tog turen fra toppen af troværdighedsbjergets tinder og endte med at blive ekskluderet af Cochrane-samarbejdet. Min troværdighed er intakt, men det er Cochranes ikke, hvilket jeg har [skrevet en bog om](#), og det kunne en [boganmelder også godt se](#): "History will recount this as the death of Cochrane rather than the whistleblower."

Donkin mener, at min tolkning af forskningen flere steder i bogen er utroværdig, og at jeg stiller færre krav til forskning, der taler for mine holdninger. Det gør jeg ikke, og mine konklusioner kommer først, når jeg har studeret forskningen nøje. Der er heller ikke noget galt i at citere dyrestudier og upublicerede forskningsresultater, især ikke når den manglende publicering i begge tilfælde åbenlyst drejer sig om censur, hvilket jeg påviser i bogen.

Donkin mener, at "følelser og konspirationer en alt for tydelig del af den videnskabelige argumentation" og at jeg har skrevet bogen som en forsvarstale for min eksklusion fra Cochrane-samarbejdet. Det er rent vrøvl. Jeg har lagt Cochrane bag mig, og hun kender ikke mine motiver.

Donkin kalder det for "ren spekulation", når jeg skriver, at den vedvarende propaganda om sikkerheden af HPV-vacciner har haft den virkning, at mange læger ikke indberetter deres mistanke om alvorlige skader, fordi de ved, at det kan give dem problemer. Det har mange læger fortalt både mig og andre vaccineforskere. Hun fortsætter i samme spor, når hun spørger, hvorfra jeg ved, at nogle vacciner er så kontroversielle, at mange læger ikke bruger dem til sig selv, selv om de officielt anbefales. Det ved jeg, fordi mine kolleger har fortalt mig om det. Adskillige specialister i infektionsmedicin kunne ikke drømme om at blive influenzavaccineret, og det var netop den vaccine, jeg beskrev.

Jeg gengiver Donkins boganmeldelse nedenfor, men her er først et [læserbrev](#), der kritiserer den, og dernæst en kommentar mere til anmeldelsen.

.....

Ida Donkins anmeldelse af Peter Gøtzsches nye bog er unødvendigt nedladende

Med en ureflekteret og overkritisk anmeldelse af Peter Gøtzsches nye bog gør Ida Donkin sig skyldig i netop de uskikke, hun beskylder ham for. Det er ærgerligt, at det kommer fra en, der selv har sat sig for at skabe gennemsigtighed på sundhedsområdet, skriver rengøringsassistent Tara Annette Errboe i dette debatindlæg.

»Vacciner kan være farlige, må man forstå«. Sådan lyder Ida Donkins tolkning af forsiden på Peter Gøtzsches nye bog *Vacciner – sandhed, løgne og kontroverser* [i hendes anmeldelse i Information den 18. februar](#).

Tilføjelsen »må man forstå«, er en raffineret nedgørelse, der fortæller os, at det, som Gøtzsche vil have os til at forstå, ikke er vores forståelse værdig.

Ida Donkin finder det nemlig »ærgeligt«, at Gøtzsche er følelsesladet i bogen, særligt fordi »hans livsmål synes at have været at frembringe sandheden«. Har været. Det er det altså ifølge Donkin ikke længere. Hendes skråsikre desavouering af Gøtzsche giver beskrivelsen en tilsigtet nedladende klang.

Donkin slår denne tone an fra begyndelsen ved at skrive, at »Gøtzsche er gået fra toppen af troværdighedens tinder til at blive ekskluderet i fuld offentlighed«. Der tegnes et klart billede af en beskæmmende deroute. Dette følger Donkin op med at kalde Gøtzsches kernesager – et screeningprogram for brystkræft, vacciner og antidepressive lægemidler – for »kæpheste«.

Hun kalder det desuden konspirationsteori, når Gøtzsche antyder manipulation med evidens. En flittigt brugt taktik, når nogen påpeger noget, der anfægter det etablerede – som da Information for nylig blev beskyldt for konspirationsteorier i forbindelse med afsløringen af landbrugslobbyens medforfatterskab på den såkaldte oksekød rapport.

At nogle læger ifølge Gøtzsche undlader at indberette skader efter HPV-vaccine, fordi de ved, det kan give dem problemer, og at nogle vacciner er så kontroversielle, at mange læger ikke bruger dem på sig selv, er bestemt ikke holdninger Donkin genkender fra kolleger på lægegangene. Men Donkin er måske heller ikke den mest oplagte at betro sig til, hvis man har disse overvejelser.

Det kan godt være, at Gøtzsches ærinde er at fremme sin egen sag, men det gælder også Donkin. Hendes sag er at lukke munden på Gøtzsche, og selv de positive passager i kritikken synes kun at tjene til at give den et sobert tilsnit.

Det er ærgeligt, at Donkin ikke fremfører sin kritik med den respekt og det refleksionsniveau, som man kunne forvente af en, der har sat sig for at opklare misforståelser og skabe gennemsigtighed på sundhedsområdet.

....

Kommentar af Anne-Marie Krogsbøll

[18. februar, 2020 - 16:06](#)

Jeg har bogen liggende, men har ikke nået at læse den endnu. Og anmeldelsen ovenfor har jeg ikke adgang til, så jeg må nøjes med at læne mig op ad den smule, jeg kan se.

Men jeg undrer mig over, om der foreligger en "skjult" overenskomst mellem Gøtzsches kritikere om, at når man nu ikke kan få skovlen under ham ved saglige argumenter alene, så er det klogeste at gøre at lade som om, man oprindeligt Gøtzsche-fan, som så hen ad vejen er blevet kritisk, og så med det udgangspunkt rose ham lidt, for derefter at hænge sig i alle mulige ligegyldige småting. Ligegyldige ift. det utroligt vigtige overordnede budskab. På den måde kan man forsøge at foregive et "objektivt" syn på sagen. I hvert fald ser det ud til, at Stinus Lindgrens anmeldelse i Politiken følger nogenlunde samme opskrift som det, jeg kan se af ovennævnte anmeldelse:

<https://politikensundhed.dk/nyheder/art7646126/Ny-G%C3%B8tzsche-bog-om-v...>

Og Jens Lundgrens følger nogenlunde samme opskrift:

https://politiken.dk/kultur/boger/boganmeldelser/faglitteratur_boger/art...

Alle tre anmeldelser er fra folk med - så vidt jeg ved - forskellige typer bånd til industrien. Ja, Gøtzsche er en kontroversiel figur med en skarp tunge og pen, og det skaffer fjender. Men det, der slår mig aller mest ved læsningen af de tre anmeldelser - alle skrevet af, hvad jeg normalt vil opfatte som "fjender" ift. Gøtzsches kritik af medicinalindustrien og vore sundhedsmyndigheders sammenblanding med denne - er, at det der står tilbage, er alle de PÆNE ting, de trods alt er nødt til at rose bogen for.

De er simpelthen nødt til - modstræbende - at indrømme, at Gøtzsche er en kapacitet på medicinområdet, og at hans bog indeholder meget god, grundig og vigtig viden om vaccinationer. Og så kommer det ud mellem sidebenene, at der er noget gammelt nag - som sikkert går begge veje.

Det er tydeligt ud fra anmeldelserne, at Gøtzsche har skrevet en meget vigtig bog om området "Vacciner" - og hans store fortjeneste er at gøre det fra en uafhængig placering, hvor ingen medicinalfirmaer puster ham i nakken - hvilket gør hans bog langt mere troværdig, end det meste andet, der kommer ud om emnet.

Så jeg glæder mig til at læse bogen.

....

Peter Gøtzsches nye bog om vacciner viser, at han er en mand med en sag

Peter Gøtzsches nye bog 'Vacciner – sandhed, løgne og kontroverser' oversælger sig selv ved at hentyde til, at man her skulle finde sandheden om vacciner. Dertil er følelser og konspirationer en alt for tydelig del af den videnskabelige argumentation, skriver læge og forsker Ida Donkin i [denne boganmeldelse](#).

Peter Nygaard Christensen: Anmelder Ida Donkin efterlades med følelsen af, at Peter Gøtzsches nye bog om vacciner delvist er skrevet som en forsvarstale for ham selv, efter hans eksklusion fra det evidensbaserede Cochrane-samarbejde

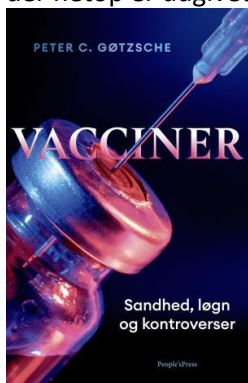
18. februar 2020

Navnet Peter C. Gøtzsche er velkendt hos de fleste. En højtestimeret læge, der tog turen fra toppen af troværdighedsbjergets tinder som medstifter af det evidensbaserede Cochrane-samarbejde og leder af det Nordiske Cochrane Center, og som endte med at blive sat for døren til eksklusion i fuld offentlighed.

Han har været kendt som ham, der turde tage kampen op med de store medicinalfirmaer og det etablerede tankesæt og har leveret utvetydige og befriende analyser af mange af de behandlinger i sundhedsvæsenet, vi ellers har taget for givet.

Det har været aldeles kærkomment med et større fokus på evidensen, hvor alt for mange behandlinger har været indlemmet i sundhedsvæsenet uden rette dokumentation og balance mellem effekt og bivirkninger.

Men noget gik tilsyneladende galt undervejs. I manges øjne begyndte midlerne at overskygge målet, og til sidst blev det altså for meget. Netop vaccineområdet blev Peter C. Gøtzsches sidste kampplads som Cochrane-medlem, og denne konflikt er videreført i hans bog 'Vacciner – sandhed, løgne og kontroverser', der netop er udgivet på forlaget People's Press.

Peoples Press

Ifølge de indledende beskrivelser skal bogen ses som en hjælp til dem, der vil navigere i »det forvirrende og ofte modstridende hav af oplysninger om vacciner«. Vaccinedebatten er blevet »(...) en slagmark. Der er

fundamentalister på begge sider af debatten, der ignorerer videnskaben eller manipulerer med den for at fremme deres dagsordener«.

I en tid, hvor WHO har erklæret skepsis mod vacciner som en af de ti største trusler mod den globale sundhed, er en bog med dette formål særdeles ventet og velkommen. Men bogen oversælger desværre sig selv og lader flere steder følelserne influere udlægningen af videnskaben.

Det kan ske for selv den bedste, kunne man mene. Men det er særligt ærgerligt, når det sker for en mand som Gøtzsche, hvis livsmål synes at have været at frembringe den objektive og videnskabelige sandhed.

Tre sager

Allerede på forsiden er tonen lagt an. I psykedelige farvetoner vises et nærbillede af en meget tyk nål, der gennemborer låget til en medicinsk væskeblanding. Vacciner kan være farlige, må man forstå.

Og det har Gøtzsche sådan set ret i. Alt, der har en effekt, kan også have sideeffekter. Men den fulde historie er noget mere nuanceret end som så, og det er ærgerligt, at den følelseladende udlægning ikke blot dominerer forsiden, men også optræder som en gennemgående tråd bogen igennem: Her er en mand med en sag.

Eller, lad os sige tre sager. For ud over en vis skepsis over for flere af de kendte vacciner er der andre sager, der konsekvent hives frem gennem den næsten 200 sider lange bog. Screeningsprogrammet for brystkræft og antidepressive lægemidler er lige så tydelige kæpheste som vaccinerne selv, og de emner får noget pudsigt lov at følge os bogen igennem.

Bogen er en smule rodet delt op i kapitler, der enten diskuterer politiske spørgsmål eller informerer om de enkelte vacciner. MFR-vaccinen (mod mæslinger, fåresyge og røde hunde), influenzavaccinen og HPV-vaccinen tilegnes særlig opmærksomhed og fylder langt størstedelen af bogen.

Gøtzsche er tydelig tilhænger af MFR-vaccinen og gennemgår i kapitlet herom den falskt fabrikerede forskning af lægen Andrew Wakefield, der ligger til grund for den udbredte myte om, at MFR-vaccinen skulle kunne medføre autisme.

Ganske befriende slår han fast – færdig, punktum – at der ikke er noget at komme efter. Vaccinen er både effektiv og nødvendig, og dens fordele opvejer langt de bivirkninger, der kan være.

Helt anderledes er hans holdning til både influenzavaccinen og HPV-vaccinen. I hans udlægning af forskningen er det tydeligt, at han hverken mener, vaccinerne er effektive eller nødvendige, eller at deres sikkerhed er utilstrækkelig undersøgt. Jeg skriver 'mener', for selv om målet ifølge bogens titel er at præsentere sandheden, er der steder, hvor hans tolkning af forskningen synes utroværdig.

Flere steder oplever man, at forskning, der taler imod hans åbenlyse holdning, analyseres kritisk efter dens statistiske metoder og plads i evidenshierarkiet, mens forskningen, der taler ind i hans egen dagsorden, tilsyneladende tillægges færre krav til behørig metodik.

Der refereres eksempelvis både til dyrestudier og ikkepublicerede forskningsresultater, når der argumenteres imod HPV- og influenzavaccinerne (begge må betragtes som værende langt nede i evidenshierarkiet), og der benyttes anekdotisk argumentation («Nogle mennesker, jeg har talt med, blev syge efter en vaccination med inaktiveret vaccine og havde det ret dårligt») og påstande, der senere er blevet tilbagevist – eksempelvis et afsnit om en kendt sag vedrørende en svensk pige, der druknede under et epileptisk anfald. Gøtzsche selv mener, det i stedet skyldtes besvimelse som bivirkning til vaccinen. Flere steder foranlediges til ren spekulation, som for eksempel her:

»Som nævnt oven for har den vedvarende propaganda om sikkerheden af HPV-vacciner haft den virkning, at mange læger ikke indberetter deres mistanke om alvorlige skader. De ved, at det kan give dem problemer.«

Eller da han beskriver at »nogle (vacciner, *red.*) er så kontroversielle, at mange læger ikke bruger dem til sig selv, selv om de officielt anbefales«. Men hvor søren ved han det fra? Han henviser ikke til kilder, og det er bestemt ikke holdninger, jeg kan genkende fra mine kolleger på lægegangene.

Konspirationsteorier

Og så er der alle de udbredte konspirationsteorier om sundhedsvæsenets tilsyneladende komplette moralske kollaps og mange interessekonflikter, der skulle influere de lægelige anbefalinger.

I et afsnit hentyder han, at selv om det danske sundhedspersonale ikke opnår nogen direkte økonomisk vinding ved at anbefale influenzavaccinen, så eksisterer den alligevel indirekte: »Ved at hyle med ulvene og glæde politikerne kan man se frem til en lovende karriere inden for folkesundheden.«

Han henviser her til embedsmænd i ministerierne, der »manipulerer« med evidensen omkring influenzavaccinen for at »skræmme folk til at gøre, hvad de anbefaler«, og han anerkender ikke de officielle tal for årlige influenzarelaterede dødstal.

Tilbage står en samlet oplevelse af en noget mærkværdig bog. Målgruppen er uklar. Sproget er kompliceret og på et højt videnskabeligt niveau, mens budskaberne synes henvendt til den almene borger. I lange passager redegøres der for amerikanske forhold, som ikke er vedkommende i en dansk kontekst, men alligevel dykkes der detaljeret ned i personopgør, interne forhold og konflikter fra dansk grund, der må føles noget irrelevante for eventuelle amerikanske læsere.

Flere steder har bogen struktur som en dagbog, der i overdrevne detaljer gennemgår søgninger på Google, gengiver lange passager fra hjemmesider og indlæggssedler og beskriver døde links. Redaktionelt er der plads til en klar opstramning.

Men bogen indeholder også flere relevante pointer og informationer. Blandt andet, at alle vacciner ikke skal skæres over én kam. Nogle af dem er betydeligt mere oplagte at få end andre. En relevant pointe er også, at vi fortsat mangler viden om vaccineres uspecifikke effekter og konsekvenser ved rækkefølgen af vaccinerne. Vi bliver kun klogere ved fortsat at forske og gøre plads til spørgsmål og kritiske røster.

Der er ligeså en fin gennemgang af flere af de myter og misforståelser om vacciner (der repræsenterer både 'for' og 'imod'), der internationalt har fået ben at gå på, og flere interessante gengivelser af vaccineres historik. Og er man selv sundhedsfaglig med interesse for sladder og offentlige personers hanekampe og gnidder, er der rigeligt at hente.

Men titlen har oversolgt sig selv ved at hentyde til, at man her skulle finde sandheden om vacciner. Dertil er følelser og konspirationer en alt for tydelig del af den videnskabelige argumentation. I stedet efterlades man med følelsen af, at Gøtzsche delvist har skrevet bogen som led i en forsvarstale for sin egen eksklusion fra Cochrane-samarbejdet. Han synes at være blevet en mand med en sag.

Ida Donkin er læge og ph.d. og sundhedsformidler i foreningen Læger Formidler

'Vacciner – sandhed, løgne og kontroverser.' Peter C. Gøtzsche. People'sPress. 250 sider. Udkom den 6. februar 2020.